

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

§. I. De Excommunicatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

valida ea est: quæ fertur ab eo, qui habet auctoritatem legitimam, ob causam sufficientem, aliqua monitione præcedente; quamvis aliæ conditiones supradictæ desint. Censura vero iniusta & inualida illa est, in qua deest una ex his tribus conditionibus: nimirum quæ fertur ab eo, qui legitimam non habet auctoritatem, vel absque sufficienti causa, aut nulla monitione præmissa.

Denique censura in tres præcipuas species diuiditur, scilicet excommunicationem, suspensionem; & interdictum: de quibus seq. sectione agendum.

SECTIO I.

De censuris in particulari

QUÆ de ipsis censuris in communi dicta sunt, ea de unaquaque illarum in particulari intelligi debent: cum in iis simili modo conueniant, & par sit illarum ratio, ut habetur ex cap. 1. de sentent. excomm. in 6. quare hic solum subiungemus ea, quæ cuiusque illarum propria sunt.

§ 1.

De Excommunicatione.

EXCOMMUNICATIO duplex est, alia maior, alia minor, Excommunicatio maior est censura Ecclesiastica, qua homo baptizatus priuatur communionem fidelium, id est participationem aliquorum bonorum, quæ sunt fidelium communia. Non dicitur priuare participationem omnium bonorum, sed tantum aliquorum: non enim priuat e. c. gratia, sed priuationem illius per peccatum & contumaciam præsupponit; imò fieri posset, ut quis perfectæ contritionis actu gratiam recuperasset, priusquam ab excommunicatione absolueretur. Similiter non priuat bonis spiritalibus particularibus, v. g. effectu orationum,

nam quas aliquis priuatim pro excommunicato offert; sed tantum communibus quæ (ut docet Bonac. disp. a. de ex. q. 2. pu. i. & seq. & alij communiter) sex præsertim numerantur.

Primo enim priuat administratione, & receptione Sacramentorum.

Secundo participatione suffragiorum communium Ecclesiæ, quæ scilicet à Clericis quatenus Ecclesiæ Ministris, pro fidelibus offeruntur.

Tertio iure audiendi Missam, & assistendi officijs diuinis publicis: tenetur tamen Clericus in sacris constitutus, aut Beneficiatus, quamuis excommunicatus, priuatim solus officium recitare; sed in illa recitatione abstinere debet à illis verbis: *Dominus vobiscum.* ut docent Nau. & alij apud Bonac. supra.

Quarto electione passiuæ ad quæuis beneficia & dignitates Ecclesiasticas.

Quinto sepultura Ecclesiastica.

Sexto communicatione omni humana & ciuili cum alijs fidelibus: quod Doctores hoc versiculo exprimunt:

Os, orare, vale, communicatio, mensa negatur.

Os, significat allocutionem, confabulationem, siue fiat per litteras, nutus, aut alia signa: Item quæcunque alia signa exteriora amicitia, ut oscula, amplexus &c.

Orare, significat simul cum excommunicato orationem facere, diuinum officium recitare, &c.

Vale, id est excommunicatum salutare, aut honorem aliquem verbis aut gestis, illis exhibere.

Communicatio, id est quæuis societas cum excommunicato in habitatione, vel exercitio, aut contractu.

Mensa, id est simul cum illo & in eadem mensa comedere.

Quæ communicationes cum excommunicato prohibentur, in quantum per illas unio & amicitia mutua inter fideles fovetur.

Qui autem cum excommunicato communicant, peccant; graviter quidem ac mortaliter, si hæc communicatio fiat in diuinis; venialiter verò, si in alijs casibus; & qui cū illis

com-

communicant incurunt minorem excommunicationem, qua priuat tantummodo susceptione Sacramentorum, & electione passiva ad beneficia aut dignitates Ecclesiasticas, ut habetur ex cap. *si celebrat* de Cleric. excomm. ministr.

Sunt tamen hic duo observanda, primum est id quod habetur in Bulla Martini V. qua incipit: *Ad evitanda*, & confirmat fuit à Leo. X. in Conc. Lateran. referturque à Nau. cap. 27. nu. 35. qua quidem summus Pontifex ad evitanda animarum pericula statuit, ut nemo deinceps quem quam ratione alicuius sententiæ aut censuræ Ecclesiasticæ à iure vel ab homine generaliter promulgatam Sacramentorum administratione, receptione, aut alijs quibuscunque rebus diuinis vel externis vitare, aut interdicitum observare teneatur, nisi sententiæ vel censuræ eiusmodi contra certam personam, Collegium, Ecclesiam, &c. specialiter à Iudice publicata vel denunciata fuerit; eo excepto, qui ob sacrilegam manuum iniectioem in Clericum excommunicationem canonis notorie incurrit, ut factum eius nulla tergiuersatione celari, & nullo iuris suffragio excusari possit; nam ab eiusmodi etiam non denunciari communione abstinendum est. postea verò subiungitur *per hæc autem non intendimus ipsos excommunicatos, suspensos, interdictos in aliquo subleuare, vel quomodo libet eis suffragari*; id est (ut explicat Laym. part. cap. 4. de ex com.) quod, quamuis in commodum aliorum hac pontificis indulgentia uti possint excommunicati illi, qui non sunt denunciati, aut notorii Clericorum percussores: quando tamen agitur de ipsorum excommunicatorum commodo, eadem hæc indulgentia ipsis suffragari minimè possit.

Secundum est, ratione necessitatis vel utilitatis vel pietatis licitam interdum esse communicationem aliquam cum excommunicato etiam denunciato, vel notorio Clericorum percussore: unde Doctores ex cap. *Quoniam multos* II. quæst. 3. causas aliquas colligunt, ob quas eiusmodi communicatio licitè haberi potest, quas hoc versiculo communiter exprimunt

Vtile, non humile, res ignorata, necesse,

Vtile,

Vtile, significat utilitatem spiritualement excommunicati, aut illius qui cum eo communicat.

Lex, obligationem illi reddendi, quod ei iuste debetur; ut si debitor creditori mutuum restituat; si uxor viro debitum conjugale reddat.

Humile, designat subjectionem & obsequium, quod filius parenti, servus domino deferre tenetur.

Resignorata, iuris aut facti ignorantiam invincibilem seu inculpabilem,

Necessitas, necessitatem spiritualement, aut etiam temporalem si sit notabilis. unde licitum est v. g. in gravi necessitate corporali eleemosynam petere & accipere ab excommunicato denunciato.

Quæret aliquis quot sint & quinam casus, in quibus excommunicatio major incurritur: minorem si quidem constat unico solum casu incurri, communicatione scilicet cum excommunicato in casibus supra explicatis. Resp. in duobus generatim casibus incurri. Primo quando fit vel omittitur aliquid, quod à iure prohibitum est, vel præscriptum sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ. Secundo quando iudici Ecclesiastico, vel Prælato aliquid sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ præcipienti, & monitiones aliquas eo sine adhibenti non obtemperatur.

Et primi quidem generis excommunicationes plurimæ & maxime diversæ per totum iuris canonici corpus passim pro variis causis & eventibus latae reperiuntur, quæ à Tol. summa cura collectæ sunt, & apud illum videri possunt li. 1. c. 18. 19. &c. quas proinde hic sigillatim recensere nimis prolixum foret, & instituti nobis propositi limites excederet. Vnũ tantum casum, qui frequentius accidere potest, hic breviter adnotabimus, qui habetur cap. *Si quis 17* qu. 4. his verbis *Si quis suadente diabolo in Clericum vel Monachum manus violentas intecerit, anathematis vinculo subiaceat.* Ad cuius canonis intelligentiam observandum est, hac voce: *si quis* comprehendi omnes utriusque sexus, ordinis, ac dignitatis personas, quæ sunt excommunicationis capaces, Nomine

B b

Clericis

Clerici intelligi, non modò illum, qui in sacris vel minoribus ordinibus constitutus est, sed eum etiam, qui prima tonsura initiatus est, dummodo privilegium Clericale non amiserit: amittitur autem illud privilegium primo degradatione, ut liquet ex cap. *Degradatio*, de pœnis in 6. secundo professione artis alicuius indecentis, puta histronis, lenonis, cauponis ut habetur in 6. & in Clem. capite de vita & honesta Clericorum: tertio bigamia, ut constat ex cap. *Nuper* de bigamis. Imò Bannes, Suares, & alii apud Laym. part. 2. c. 5. de ec. docent Clericum non gaudere privilegiis dicti canonis, nisi Clericalem habitum & tonsuram deferre solitus sit; vel beneficium Ecclesiasticum possideret, vel alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi deserviat: addit Laymannus Clericum in sacris constitutum, si dimisso habitu & tonsura se negotiis sæcularibus immisceat, & monitus que ab Episcopo non emendetur, amittere privilegium canonis, ut habetur ex cap. *Audientia*, & c. *Contingit* 2. de sententia excomm. non tamen privilegium fori, unde, si à iudice sæculari in aliquo crimine deprehendatur sine habitu Clerici, postulare potest, ut ad proprium iudicem Ecclesiasticum remittatur; quod illi à iudice sæculari recusari non debet.

Nomine *Monachi* comprehenduntur Religiosi professi, aut conversi, & etiam novitii: intelliguntur etiam Moniales professa, aut conversa, vel novitia, ut habetur cap. *Circa illorum*, & cap. *De Monialibus* de sentent. excomm. & cap. *Religioso* de sentent. excomm. in 6.

Per *manus violentas*, significatur quevis exterior actio iniuriosa seu contumeliosa contra personam Ecclesiasticam vel Religiosam; v. g. eam percutere manu vel pede, eam violenter detinere, aliquid ab ea violenter eripere, eam conspergere aqua; pulvere, aut aliquid simile attentare, & eam notabili aliqua contumelia afficere censetur, ut suffus explicat Bonac. disp. 2. de exc. qu. 4. pu. 1. qui rectè observat, non incurri excommunicationem, si eiusmodi manus iniectio fiat ex aliquo subito & indeliberato animi motu; aut si iniuria vel contumelia illata, viri prudentis iudicio, talis non sit, quæ ad peccatum mortale sufficiat. Cir-

Circa excommunicationes posterioris generis, cum ut plurimum ferantur à iudice Ecclesiastico, non modò contra eos qui crimen aliquod commiserint, ut ijs quorum interest satisfaciant; sed etiam contra illos, qui crimen aliquod commissum esse probè scientes, illud denunciare aut revelare noluerint; difficultas est, utrum in quibusvis casibus teneatur quis iudici denunciationem aut declarationem ejusmodi sub pœna excommunicationis imperanti obtemperare; & nisi fiat, utrum semper excommunicationem incurrat. Pro cujus resolutione dicendum est varios esse casus, in quibus nulla est obligatio ad ejusmodi revelationem seu denunciationem; ac proinde nulla ex omissione illius incurritur excommunicatio: ad casus autem illos dignoscendos sequentes regulæ communiter à Doctoribus proponuntur, ut videre est apud Bonac. sup. qu. 6. pu. 1.

Prima regula est neminem teneri in delictis, quæ in proprium damnum ab aliis commissa sunt, seu in propria causa, denunciare delinquentem; nisi forte publicum & commune bonum id postulet: cum quilibet possit injurias sibi factas condonare.

Secunda regula est, neque etiam obligationem esse denunciandi, quando ex tali denunciatione notabile aliquod damnum aut periculum imminet denuncianti; neque enim lex humana aut præceptum superioris cum tanto incommodo censetur obligare: unde sequitur neque uxorem teneri ad denunciandum crimen mariti, neque maritum uxoris, neque filium patris: quia scilicet damnum mariti vel patris non potest non redundare in uxorem aut filium, vel è contrà: imò Avila & alii Doctores apud eundem que Bonacianam hanc regulam extendunt ad generos, soceros, fratres, & alios intra quartum gradum, & etiam ad servos & domesticos; quando ex tali denunciatione inimicitia rixa, aut alia similia incommoda oriri possunt: excipiuntur tamen crimina illa, quæ vergunt in maximam communitatis aut reipublice detrimentum, qualia sunt crimen hæresis, læsæ majestatis, &c. bonum enim commune præferri debet bono particulari.

Tertia regula est neminem obligari ad revelandum id quod novit ex secreto naturali: v. g. quando quis confititur vel auxilium petendi gratia, pro salute animæ, vel corporis, aut pro defensione honoris, bonorum, &c. crimen suum alicui sub secreto manifestavit: qua ratione Medici, Advocati, obstetrices, &c. non tenentur, imò non debent revelare id, quod hac tantum ratione cognoverunt.

Quarta regula est, neminem obligari ad denunciandum crimen illud, quod scit probari non posse: verbi gratia is qui solus vidit furtum aliquod committi, quod nullis aliis testibus aut iudiciis scit probari posse; non tenetur ad illud denunciandum: crimen enim quod probari non potest, ita se habet, ac si nesciretur, ut colligitur ex ea. *Qualiter & quando de accusationibus:* excipitur tamen crimen hæresis, aut aliud vergens in grave crimen civilitatis, quod semper denunciandum est, ut docent Bannes, Filiucius, & alii apud eundem Bonacina: quod similiter dicendum est, quando quis novit impedimentum aliquod Matrimonii; unus enim testis sufficit ad impedendum matrimonium, ut habetur cap. *Postea*, de sponsalibus.

Quinta regula est, nullam esse obligationem revelandi ea, quæ verè & cum certitudine aliqua morali non cognoscuntur, ita ut denunciatio illa nullam in foro externo fidem facere possit: qualia sunt quæ audita sunt ex rumore aliquo incerto, vel à personis aliquibus quæ non sunt fide dignæ, vel quando quis audivit à fide digno, sed non meminit quis ille sit, à quo audivit; Item quando audivit ab eo, qui iam denunciavit. Addit idem Bonacina nec etiam obligationem esse revelandi, quando certò vel probabiliter creditur, nullum remedium facta cuiusmodi revelatione adhibendum esse à superiore.

Bst autem hic observandum excommunicationis sententiam, sive à lege sive ab homine nunquam ferri posse contra communitatem aliquam aut Collegium, ut habetur ex cap. *Romana*, de excomm. in 6. Ratio est, quia (ut ibi dicitur) *Exinde contingere posset innoxias huiusmodi sententia irriteri;*

irriteri; proindeque, in illos duntaxat de collegio vel communi-
sate, quos culpabiles esse contigerit, promulgari debere.

§. II.

De suspensione.

Suspensio est censura Ecclesiastica, qua prohibetur
alicui personæ Ecclesiasticæ usus seu exercitium officij
vel beneficij Ecclesiastici. Ita excommuni Doctorum
sententia Nau. cap. 27 nu. 151. Ex qua definitione inteli-
gitur multiplicem esse suspensionem: alia est enim ab
officio tantum, siue officium sit ordinis siue iurisdictionis:
alia à beneficio percipiendis; alia ab officio & beneficio si-
bus beneficij percipiendis; alia ab officio & beneficio si-
mul. Rursus alia suspensio est ab officio in totum, quando
quis priuatur omni usu officij sui: alia est ab officio in
partem, qualis est illa qua v. g. quis suspenditur ab au-
diendis confessioinibus, non verò ab alijs Sacramentis ad-
ministrandis. Alia prætera est suspensio temporalis, quæ
fertur ad certum tempus, & illo elapso cessat, nec est opus
absolutione, ut docet Nau. sup. alia quæ nullo termino pœ-
temporis circumscribitur. Alia denique est suspensio pœ-
nalis alia medicinalis: pœnalis est ea, quæ fertur in puniti-
onem & vindictam delicti commissi, ut quando quis su-
spenditur ob peccatum merè præteritū; quæ quidem non
fertur per modum censuræ, sed per modum pœnz, ut ob-
seruat Bonac. disp. 3. de susp. pu. i. medicinalis est illa, quæ
intenditur emendatio delinquentis; & hæc est proprie
censura.

Qui autem suspensionem violat, exercetque actum à
quo suspensus est, peccat mortaliter, nisi materiæ leuitas
excuset: & si suspensionem illam violet per exercitium
solemne ordinis alicuius maioris à quo suspensus est, in-
currit irregularitatem, ut docent Suar. Nau. & alij apud
Bonac. pu. 4. & ex dicendis constabit.

Sunt autem variæ suspensiones in iure: & eas, quæ fre-
quentius incurri possunt, hic breuiter subiiciemus.

Prima est contra Clericum concubinariū notorium, ut

Bb 3

habet